

Revolucionari bez motike su beskorisni revolucionari

Zeleni alati za održivu revoluciju

U suradnji ZMAG-a (Zelena mreža aktivističkih grupa) i Što čitaš?, objavljena je knjiga Zeleni alati za održivu revoluciju Brune Motika i Dražena Šimleše. Knjiga pokriva širok spektar praktičnih savjeta, te socijalnih, političkih i ekoloških motiva okretanju održivoj revoluciji.

Knjiga je koncipirana kao praktičan priručnik, baziran na osobnom iskustvu i znanju, odnosno znanjima prikupljenim tijekom nekoliko godina intenzivnog bavljenja permakulturom i svime što možemo vezati uz nju.

Detaljni opisi, savjeti i upute čine ovu knjigu važnim izvorom informacija za drugačiji život i uopće pristup proizvodnji, prijevozu, energetici... Od stvaranja permakulturnog vrta i pokretanja uređaja obnovljivim izvorima energije, sve do izrade eko-sapuna i izgradnje kuća na ekološki način, čini održivu revoluciju bližom, a ova knjiga vam samo daje pristup potrebnim alatima. Često je kod ovakvih knjiga riječ o pozivu na štednju energije, odvajanje otpada i reciklažu, hodanje ili vožnju biciklom, no ova knjiga odlazi nekoliko koraka dalje od toga. Umjesto da poziva na ovakve

male (iako uvijek značajne) korake, ona pruža cijeli niz detaljnih uputa za okretanje održivosti u svačijem životu, bez obzira na prethodno iskustvo ili znanje. Fotografije u boji će samo pomoći razumijevanju pročitanog. Knjigu možete nabaviti u knjižarama ili kod www.stocitas.org

Grupe i projekti

U svakom broju ćemo objavljivati listu kontakata grupa i projekata koji su aktivni. Priključite se ili nam javite vaš kontakt.

Anarhofeministička akcija - Anfema
<http://www.anfema.tk>

Izdavačka kuća DataArt
<http://www.dataart.hr>

Hrana, a ne oružje!
<http://www.hranaaneoruzje.net>

Infoshop Tabula Rasa
Kralja Tomislava 31, Čakovec
<http://www.kmck.org>

Monteparadiso Hacklab
Društveni centar Karlo Rojc, Gajeva 3, Pula
<http://www.fazan.org>

Riječka anarhistička inicijativa/Infoshop Škatula
Ivana pl. Zajca 20/2, Rijeka
<http://www.rai.anarhija.org>

Sabotaža pokvarenog sistema
<http://www.sabotazapokvarenogsistema.tk>

Izdavačka kuća Što čitaš?
<http://www.stocitas.org>

Poziv na solidarnost i podršku skvoterima u Dijonu te otpor privatizaciji zdravstva

Autonomni prostor i zdravstvena zaštita u opasnosti

Nakon gotovo devet godina postojanja, jedan od najpoznatijih skvotiranih autonomnih prostora *Les Tanneries* u francuskom gradu Dijonu, gradske vlasti žele izbaciti i ustupiti zemljište na kojem se nalazi za izgradnju privatne klinike.

Cijeli slučaj donosi nekoliko problema... Naime, *Les Tanneries* je 2002. godine, nakon duge borbe, postigao i potpisao sporazum sa gradom o neizbacivanju, čime je trebao biti osiguran opstanak i dugoročni razvoj projekta. No, situacija se promijenila tijekom ožujka 2007. godine, kada su skvoteri dobili informaciju o dogovoru gradskih vlasti i jedne od najvećih zdravstvenih kompanija *Generale de Sante*

(1.741 milijardi eura dobiti u 2006. godini) o prodaji zemljišta. Nakon tog saznanja su pokušali dobiti usmenu i pismenu potvrdu o toj informaciji, no do danas nisu dobili službeni odgovor. Iz neslužbenih, ali po njihovim riječima vjerodostojnih izvora su saznali da je informacija točna, te da je izgradnja planirana za 2009. godinu. Takav razvoj situacije, osim što prijeti uništavanju jednog iznimno važnog prostora, dovodi u pitanje i odnos gradskih vlasti prema zdravstvenoj zaštiti, jer neoliberalni kapitalizam i njegova strategija privatizacije zdravstvenih ustanova u Europi prijeti dostupnosti zdravstvene zaštite i opstanku javnih zdravstvenih ustanova.

Prostor ostaje

Skvoteri su odlučni u svojoj namjeri da zadrže prostor i nastave sa svim projektima koje su gradili i razvijali posljednjih devet godina, te smatraju da je potrebna samo politička volja gradskih vlasti da se za to pronađe praktično rješenje. Osim dobre volje od strane grada, skvoteri pozivaju na podršku u njihovom nastojanju da zadrže prostor, pa to možete učiniti tako da pošaljete e-mail i zatražite više informacija o razvoju situacije, ali i uputite pismo gradskim vlastima Dijona zbog ovog poteza ili organizirate bilo koju drugu vrstu podrške. O svim daljnim akcijama i situaciji saznajte na njihovoj internet stranici <http://squat.net/tanneries> ili pošaljite email na tanneries@squat.net

ISPOD PLOČNIKA

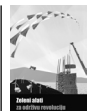
BESPLATNO!

Slobodarski dvomjesečnik

izlazi dvomjesečno, godina 1., broj 1., travanj/svibanj 2007.

Nova elektronička knjiga
Primitivistička kritika civilizacije

Motike za revolucionare
Zeleni alati za održivu revoluciju

Anarhistička događanja
Sajam nezavisnog izdavaštva u Poznanu

Spoj anarhizma i feminizma daje drugačiji pogled na pitanje dominacije i traži ukidanje svih njenih oblika, a ne tek pojedinih

Anarhofeminističko protivljenje svakoj dominaciji

Uvodnik

Ispod pločnika je novi slobodarski (ili anarhistički) dvomjesečnik, barem dok ne utvrdimo da li možemo i želimo izlaziti češće. Kako god bilo, svakako ćemo izlaziti.

Za očekivati je u prvom broju da objasnimo što je ovo i zašto to radimo. Ideja je biti medij (novina, glasilo) slobodarskog pokreta, donositi vijesti, razgovore, osvrte na aktualnu situaciju, predstaviti nove knjige i druga izdanja... I više od toga.

Ne radimo časopis. Ne možemo si to priuštiti, barem ne na način da zadržimo planirani ritam izlaženja, a kontinuitet i aktualnost su nam važni. Na određeni način nastavljamo (iako ne u potpunosti) rad koji su započeli drugi obavljajući Comunitas, Nećemo i nedamo, Zaginflat i cijeli niz drugih publikacija koje su obilježile godine rada slobodarskog pokreta kod nas.

Sve ovo je tek mali doprinos onome što pokret radi, a sve ostalo se događa u svakodnevnom životu, ne na papiru, već na ulici, na radnom mjestu, u školi, na fakultetu...

Financiramo se donacijama, pa kada naletite na kutiju na kojoj piše "donacije", ubacite nešto, to će nam puno pomoći.

Trenutno nemamo fizičku adresu, pa niti virtualnu, a kontaktirati nas možete putem e-maila. Ukoliko želite pomoći na bilo koji način, poslati vijest/prilog, ili primati *Ispod pločnika* na svoju adresu, pišite na: ispodplocnika@net.hr

Poziv na podršku skvoterima u Dijonu te otpor privatizaciji zdravstva

Autonomni prostor i zdravstvena zaštita u opasnosti

Anarhistički ljetni kamp u Austriji

Primitivistička kritika civilizacije

Društvo za promicanje književnosti na novim medijima objavilo je na mrežnim stranicama projekta Besplatne elektroničke knjige novi naslov: zbornik tekstova “Primitivistička kritika civilizacije”. Izbor i prijevod tekstova potpisuje Robert Posavec, a knjiga je dostupna isključivo u elektroničkom obliku. Knjiga donosi radove s područja antropologije, duboke ekologije, ekološke kritike, ekonomske kritike i vizionarsko-poetske radove. Tekstovi predstavljani u ovom zborniku trebali bi kod čitatelja pobuditi sumnju u neminovnost i odličnost pojedinih segmenata civilizacije. Da ona ipak ne podrazumijeva samo odličnost, odnosno da je naša percepcija civilizacije kao rajske tvorevine pogrešna pokazuju razne negativnosti koje se javljaju kao civilizacijske nužnosti: veliki porast smrti i pojedinih oboljenja kao izravna posljedica civilizacijskog načina života i prehrane, brzi i jednostavan prijenos bolesti s jednog kraja svijeta na drugi, nedostatak hrane, promjene u strukturi ljudskih osobina, promjene u strukturi ljudskog znanja, promjene u komunikaciji, potpuno otuđenje ljudskih aktivnosti, simbolizacija osjećaja, pripitomljenje. Knjigu možete čitati na: <http://www.elektronickeknjige.com>

Novi broj Abolishing the Borders from Below

Abolishing the Borders from Below (ili ABB) je glasnik anarhističkog pokreta istočnoeuropskih zemalja, koji izlazi šest puta godišnje na engleskom jeziku. Svaki broj donosi pregled vijesti, izvještaja sa akcija, osvrt na aktualnu situaciju u pojedinim zemljama/regijama, te tematski blok. Novi, 28 broj ABB-a se u svom tematskom bloku bavi pitanjem organizacije, te donosi teorijske tekstove, ali i primjere raznih oblika organizacije pojedinih grupa i projekata u istočnoj Europi. ABB možete naručiti na e-mail adresi wielkowitsch@hotmail.com, odnosno putem internet stranice <http://www.abb.hardcore.lt>, gdje je dostupan i cijeli sadržaj časopisa.

Spoj anarhizma i feminizma daje drugačiji pogled na pitanje dominacije i traži ukidanje svih njenih oblika, a ne tek pojedinih

Anarhofeminističko protivljenje svakoj dominaciji

U Zagrebu se od 13. do 15. travnja održava Anarhofeministički festival, povodom kojeg smo razgovarali sa Sunčanom, koja sudjeluje u organizaciji ove manifestacije, a koja nam je rekla nešto više o razlikama između anarhofeminizma i feminizma, samom festivalu i drugačijem načinu financiranja, koji za razliku od “civilne scene” ovisi o solidarnosti i niskom budžetu, a ne raznim fondovima.

Kako je došlo do ideje pokretanja Anarhofeminističkog festivala?

Do začetka ideje došlo je prilikom gostovanja na Feminističkom festivalu u Skopju prije dvije godine. Komentirajući program, govorili smo o tome što nam se svidjelo, a što bismo promijenili da sami organiziramo tako nešto. Može se reći da je ideja počela od želje da nastavimo razvijati kulturu festivala kao ključnog trenutka u kojem zastanemo u našem radu, promislimo, inspiriramo se, po mogućnosti napredujemo u stavovima, te ojačani krenemo dalje... Trebalo je neko vrijeme da se grupa razvije kako bi bila u stanju organizirati nešto puno veće od svih dosadašnjih projekata. Evo, prošlo je dvije godine, i festival je pred vratima... Najveći problem festivala organiziranog u Skopju bio je upravo njegova lokacija, tj. nemogućnost da zbog udaljenosti dođe veći broj ciljanih gostiju, pa je iz tog razloga festival bio puno više feministički nego anarhofeministički, unatoč trudu organizatorica. Tu je Zagreb u prednosti, te je program poprilično bogat gostima iz raznih dijelova Europe...

Što je uopće anarhofeminizam i na koji način vidite tu povezanost feminizma i anarhizma?

Anarhofeminizam objedinjuje anarhizam i feminizam, međusobno ih nadopunjuje, te negira klasnu, spolnu i specističku represiju. Ideja feminizma je u osnovi dobra, to je borba protiv patrijarhata, koja je jako teška i zahtjevna zbog duboke ukorijenjenosti patrijarhalne svijesti u društvu, te zbog prisutnosti iste gotovo od početka ljudskoga roda. Pojava feminizma bitno je narušila dotadašnji tijek društva, ali se desilo, i to naravno ne samo od sebe, da je sistem progutao i infiltrirao revolucionarnost feminizma. Kao metoda izbjegavanja takve sudbine tu se javlja anarhofeminizam, koji kombinira anarhističke metode i prezir spram sistema i svih oblika autoriteta, a pogotovo države, i dakle te, u osnovi dobre ideje feminizma. Pitanje koje je

često postavljano jest ne bi li anarhizam sam po svojoj prirodi trebao sadržavati ideju feminizma. Upravo je tako, ali.... Ali mnoge stvari u teoriji i u praksi nisu iste, pa niti anarhizam nije iznimka. Feministička kritika anarhističke prakse sasvim je na mjestu, a seže još u 19. stoljeće i odnosi se na dominantno ponašanje muškaraca unutar anarhističkog pokreta, koji su preuzeli postojeće patrijarhalne obrasce ponašanja i prenijeli ih u anarhistički pokret. (Mislim na maskulinizaciju pokreta koji se povodi za stereotipom junaka-revolucionara bliskom tzv. Rambo-sindromu vojnika-ratnika na kojem se zasniva vojna moć države). Borba protiv države kao represivnog sustava potisnula je borbu, tj. proces osvještavanja o jednakovrijednosti spolova, a samim time i proces subverzije nametnutih kategorija roda. Djelujući kao pokret prema van, zanemarila se važnost borbe iznutra. Feminističkom kritikom slogan *Revolucija počinje iznutra!* dobiva na važnosti i produbljuje prvotno značenje.

Gledajući na lokalnu situaciju, uglavnom se govori samo o feminizmu. Koje su neke osnovne razlike između feminizma i anarhofeminizma?

Feminizam je po svojoj osnovnoj koncepciji reformističkog karaktera, tj. nastoji ostvariti jednaka prava za žene, koja su dana muškarcima, unutar postojećeg sistema. Da navedem samo jedan primjer - feminizam nastoji potaknuti žene na politički život, u smislu ostvarivanja većeg postotka zastupljenosti žena u saboru, strankama, itd. Postoje sličnosti i razlike između pojedinih grana feminizma i anarhofeminizma, npr. radikalnom feminizmu i anarhofeminizmu zajednički je koncept direktne akcije kao metode borbe, ali se razlikuje u tendenciji separatizma, tj. zatvorenosti za osobe muškoga spola. Te razlike variraju od zemlje do zemlje, pa čak i od pojedinih grupa (postoje i

anarhofeminističke grupe koje podupiru separatizam, iako je to protivno ideji anarhofeminizma). Zatim tu je i socijalistički feminizam koji sadrži kritiku klase, ali zadržava koncepciju besklasne države. Feminizam je izbio neke bitke, poput pravo žena na glasanje, dok anarhofeminizam, u skladu sa svojim predmetkom anarho- naglašava upravo svoj klasni predznak, tj. ukidanje klasa i države kao oblika tiranije, a ne infiltriranje u postojeće sisteme upravljanja državom. Pitanje je kompleksnije nego što se čini na prvi pogled, ali najjednostavnije rečeno, anarhofeminizam od feminizma razlikuju svi stavovi koji bi se mogli svesti pod nazivnik anarho-, a kojih nema u feminizmu. U praksi te se razlike jasno vide u strukturi grupa, načinu rada i financiranja. Za feminističke je grupe, većinom NVO karaktera, karakteristično hijerarhijsko organiziranje grupa, te financiranje kroz pisanje zahtjeva za projekt upućenih raznim fondacijama, pa čak i ambasadama (danas je razlika samo to što se više pazi kojoj se ambasadi upućuje zahtjev), ministarstvima i drugim organima vlasti. Također su takve grupe spremne na suradnju s pojedinim državnim tijelima, te vide ostvarenje ciljeva borbe donošenjem novih zakona kao rješenjima problema na državnom nivou. Za razliku od toga, anarhofeminističke grupe ne surađuju ni sa kakvim organima vlasti, a financiraju se same, koristeći metode uradi sam/a pristupa. Organizacija takvih grupa je nehijerarhijska, sa rotiranjem podjele odgovornosti, a karakter neprofitan. Uz takvu vrstu organizacije vezan je niz problema, koji proizlaze iz opće indoktrinacije svih ljudi odraslih u ovom kapitalističkom i patrijarhalnom sistemu, te je iznimno teško ostvariti anarhističke načine funkcioniranja u praksi, upravo zato što zahtijeva od pojedinca konstantan rad na sebi koji se odvija paralelno s radom u grupi.

Na festivalu će se dogoditi puno predavanja, diskusija i radionica... Što je najzastupljenije i treba li nešto posebno izdvojiti?

Predavanja, diskusije, radionice i izložbe su formirane je uz pomoć gostiju iz Grčke, Makedonije, Srbije, Rumunjske, Češke, Poljske, te Hrvatske, a teme su orijentirane na kritiku postojećeg stanja u društvu, prezentaciju alternativa uradi sam/a (DIY) principom i subverziju kategorije roda. Kako nismo željeli da se program pretvori u puka izlaganja i teoretiziranja, tako smo rado pozdravili svaku inicijativu za praktičnim stvarima

poput radionica sitotiska, fanzina, DJ-inga, itd. Posebno bih izdvojila nekoliko tema koje su bitne za preispitivanje anarhofeminističkih stavova, a to su: Anarhofeminizam neće biti televiziran (o odnosu anarhofeminizma i medija u praksi, prezentirana od strane Emancypunx i Kvir sfera kolektiva iz Poljske), zatim o samoedukacijskim nastojanjima anarhofeminističkih aktivista/kinja iz Češke, te dvije dosta bitne diskusije zadnji dan festivala, o autonomnim ženskim prostorima i smjerovima i budućnosti anarhofeminističkog pokreta.

Što točno očekujete da će festival učiniti za anarhističku i feminističku scenu u Zagrebu (i šire)?

Festival je organiziran s ciljem približavanja anarhofeminističkih ideja lokalnoj zajednici, budući da je kao kombinacija tih ideja široj javnosti potpuno nepoznata, kao i razvijanja suradnje između postojećih projekata/grupa koji se bave tim idejama. Nadamo se da će ljudima koji se smatraju feministima/kinjama približiti metode i stavove anarhizma, te razbiti mnoge predrasude vezane uz anarhizam, a anarhistima/kinjama ukazati na važnost širenja ideje feminizma anarhističkim metodama. Inače, ne trebam ni naglašavati kako je upravo zbog malobrojnosti anarhofeminističkih grupa i njihovoj geografskoj rastrkanosti ovo bitan korak prema boljoj povezanosti i suradnji.

Osim radionica/diskusija, festival ima i noćni dodatak...

Tako je. Prvi dan festivala, u petak 13. travnja u KSET-u na programu je koncert HC pank karaktera s bendovima iz Beograda (Zluradi paradi, koji je još i kolektiv koji se bavi srodnim temama), Italije (Thyria), te dva lokalna benda, Kayla i Evazija. Trudili smo se okupiti bendove u kojima su zastupljena oba spola, a progovaraju (hm, ili da kažem vrište?) upravo o rodnim stereotipima i ostalim temama vezanim uz anarhizam/feminizam. Zašto pank? Malo samo to da pojasnim... Jedna od osnovnih ideja hard core pank scene je upravo negiranje vrijednosti koje nam društvo nameće, pa tako i patrijarhalnih stavova. Za razliku od svih ostalih muzičkih pravaca, za pank su bitni upravo stavovi, progovaranje o socijalnim problemima, a manje muzika, koja je po sudu «običnih» ljudi ionako samo buka. Anfemu su kao

grupu od svojih početaka pa do danas sačinjavale pretežno cure (danas i dečki) sa te scene, koje su se okupile iz potrebe kritike funkcioniranja scene u praksi, gdje sve te pozitivne ideje i nisu tako funkcionirale. Danas je i dalje 90% «muzičara» u bendovima muškoga spola, ali se dizanjem svijesti o potrebi aktivnog angažmana cura na sceni i to polako mijenja. Ovaj koncert je dakle također i pokušaj poticanja rodne jednakosti i razbijanja predrasuda o «curama» na pank sceni.

Festival uključuje cijeli niz događanja, pa je za pretpostaviti da su i troškovi znatni... Na koji način se financirate?

Troškovi su znatni, pogotovo za grupu koja ima vrlo slab izvor prihoda, i koju ne financira nitko osim nje same. Sva potrebna sredstva prikupili smo zahvaljujući podršci i radu simpatizera same ideje, i to kroz čitav niz DIY benefit koncerata, slušaona, osobnih donacija, itd. Treba napomenuti da se količina novaca, koja se nekom iz neke perspektive čini neznatna za organizaciju festivala od tri dana, iz naše perspektive uopće ne čini takvom, i u prikupljanje sredstava je uložen znatan trud, i to kontinuiran, u zadnjih par godina, a posebno intenzivno u zadnjih pola godine. Možda je dugotrajnije i zahtjevnije od dobivanja sredstava kroz razne fondacije, ali je definitivno slađe kad nešto postigneš sam/a, zahvaljujući suradnji i međuljudskoj solidarnosti. Osim toga, bitno nam je da dokažemo prije svega sebi samima da se takva vrsta događanja može organizirati pomoću uradi sam/a principa, te da je samoodrživost nezaobilazni dio anarhističkog djelovanja.

Hoće li se anarhofeminističke aktivnosti nastaviti intenzivnije nakon festivala i na koji način?

Rad grupe će se definitivno nastaviti, nadamo se uz barem još kojeg/u simpatizera, ali sve aktivnosti ovise prije svega o ljudima koji sami kreiraju svoje interese, a o tome će i ovisiti vrsta i karakter budućih projekata. Nama ostaje jedino da se nadamo da će naš trud i ideje naići na dobar prijam, a isto tako da ćemo se u tom slučaju također znati nositi s time.

Više informacija o festivalu potražite na: <http://www.anfemafest.tk> ili na <http://www.anfema.tk>

Sajam nezavisnog izdavaštva u Poznanu

Tijekom prvih dana svibnja (od 1. do 3. svibnja 2007.), u poljskom gradu Poznanu se održava Sajam nezavisnog izdavaštva u organizaciji poljske Anarhističke federacije, odnosno njihove sekcije u Poznanu. Na sajmu se očekuje sudjelovanje izdavačkih grupa/projekata/kuća iz više zemalja, a tijekom sajma će se održati cijeli niz predstavljanja izdavačkih kuća i knjiga, razgovora s autorima, izložbi i filmskih projekcija. Kako sajam počinje 1. svibnja, organizatori su pozvali sve sudionike i sudionice da se priključe radničkim demonstracijama koje će se održati tog dana točno u podne. Više informacija potražite na: <http://www.rozbrat.org> ili <http://www.bractwotrojka.prv.pl>

Anarhistički ljetni kamp u Austriji

U Austriji se i ovoga ljeta događa Anarhistički ljetni kamp, drugi put, a kao i prve godine, ideja je okupiti anarhiste i anarhistkinje iz različitih zemalja, kako bi se upoznali, razmijenili iskustva, raspravili i zajednički promišljali postojeće projekte, ideje i aktivnosti. Kamp nije osmišljen kao godišnji odmor, već je, prema riječima organizatora, prostor kojim žele potaknuti solidarnost i suradnju, te anarhisitičku teoriju pretvoriti u praksu. Kamp se događa od 20. do 29. 07. 2007. godine, u blizini Beča, a više o samom kampu, što očekivati, kako se prijaviti i drugim važnim informacijama pogledajte na internet stranici kampa: <http://www.a-camp.info>

Hrana, a ne oružje!

Hrana, a ne oružje! je objavio svoju web stranicu. Na stranici možete saznati više o kolektivu, djelovanju i osnovnim principima, kolektivima kod nas i u regiji, ali i skinuti korisne materijale. Tu je i elektroničko izdanje knjige Food Not Bombs (na engleskom), koja služi kao priručnik, ali daje i pozadinu cijeloj priči, prije svega političkoj, a ne tek humanitarnoj akciji. Više informacija na: <http://www.hranaaneoruzje.net>

